

Bezinning 664: Een kruis als troon

Johannes 19,17-27 = fragment Goede Vrijdag ABC-jaar

Het Woord

Zij voerden Jezus weg. Hij droeg zelf het kruis naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws Golgota. Daar kruisigden ze Hem, met twee anderen, aan weerskanten een, en Jezus in het midden.

Pilatus had een inscriptie laten maken die op het kruis bevestigd werd. Er stond op: 'Jezus uit Nazaret, koning van de Joden'. Het stond er in het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks, en omdat de plek waar Jezus gekruisigd werd dicht bij de stad lag, werd deze inscriptie door veel Joden gelezen. De hogepriesters van de Joden zeiden tegen Pilatus: 'U moet niet "Koning van de Joden" schrijven, maar "Deze man heeft beweerd: Ik ben de koning van de Joden."' 'Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven,' was het antwoord van Pilatus.

Nadat ze Jezus gekruisigd hadden, verdeelden de soldaten zijn kleren in vieren, voor iedere soldaat een deel. Maar zijn onderkleed was in een stuk geweven, van boven tot beneden. Ze zeiden tegen elkaar: 'Laten we het niet scheuren, maar laten we loten wie het hebben mag.' Zo ging in vervulling wat de Schrift zegt: 'Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn mantel.' Dat is wat de soldaten deden.

Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder met haar zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria uit Magdala. Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie Hij veel hield, zei Hij tegen zijn moeder: 'Dat is uw zoon,' en daarna tegen de leerling: 'Dat is je moeder.' Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis.

Stilte bij het Woord

Een woord bij het Woord

Deze tekst bestaat uit vier onderdelen. Enerzijds nemen de tempeloverheden Jezus mee om Hem te kruisigen. Anderzijds gaat Jezus heel autonoom zelf naar Golgota of Schedelplaats. Niemand helpt Hem daarbij. Johannes vernoemt dus Simon van Cyrene niet.¹ Jezus is sterk en onafhankelijk

---

¹ Johannes laat nog meer elementen uit de synoptici achterwege: aan Jezus wordt niets te drinken aangeboden, de spot, de zonsverduistering, het scheuren van het voorhangsel, de identiteit van de twee andere gekruisigden. Daardoor gaat alle aandacht naar Jezus zelf.

in het vierde evangelie. Jezus wordt gekruisigd: het is zijn koninklijke intronisatie, maar met een heel eigen karakter. Nooit werd een koning op een kruis geïntroniseerd. Het is zijn manier waarop Hij de kruisdood beleeft en betekenis geeft, die Hem tot goddelijke koning maakt, helemaal getekend door de liefde voor de Vader en de mensen. Het kruis als troon: het is onmenselijk. Cicero zegt over de kruisdood dat het de wreedste en gruwelijkste straf is. Dit staat in schril contrast met Jezus' koningschap.

Johannes besteedt maar liefst vier verzen aan de tekst die boven Jezus' hoofd gehangen wordt. In dit evangelie stelt Pilatus zelf de tekst op en schrijft hem neer. De tekst staat er in drie talen. Daarmee wordt de universele betekenis van Jezus' lijden en dood geaccentueerd. Jezus sterft voor alle mensen van de hele wereld.

Ook naar Jezus' kledij gaat veel aandacht. Er blijken vier soldaten te zijn, want ze krijgen elk een vierde. Maar er is een vijfde kledingstuk. Het is het kleed dat men direct op de huid draagt. Jezus sterft dus totaal naakt. Armer kan niet. Ja, Jezus ontdoet zich volledig van wat Hij heeft, maar ook van wie Hij is. Hij ontledigt zich. Het kleed is uit een stuk geweven, dus zonder enige naad. Dit verwijst wellicht naar meerdere betekenissen. Het zou het kleed van de hogepriester kunnen zijn. Johannes zegt dan dat Jezus de enige echte hogepriester is. Het duidt misschien op de eenheid onder de christenen. Daarom kan het niet gescheurd worden. Het kleed wordt tenslotte verloot. Heel zeker moeten we daar een schriftvers in zien, zoals Johannes zelf aangeeft: 'Onder elkaar verdelen zij mijn kleren, werpen over mijn gewaad het lot' (psalm 22,19). Enerzijds hebben de soldaten macht over Jezus' lichaam. Anderzijds voltrekt Gods wil zich toch en wordt de Schrift door Jezus' kruisdood vervuld, zelfs tot in de details. Alsof God zelfs het gedrag van deze vier soldaten richting geeft.

Bij Johannes staan andere mensen bij Jezus' kruis, behalve Maria Magdalena, die bij alle vier in de nabijheid is. Maar bij Johannes staan ze werkelijk dicht bij de stervende Jezus. Heel dit fragmentje is gericht op Maria en de geliefde leerling. Maria wordt opnieuw aangesproken met 'vrouw'², net als tijdens het wijnwonder van Kana. Zij is de eerste gelovige die toen al zei: 'Doe maar wat Hij je zeggen zal' (Johannes 2,5). Wie doet wat Jezus zegt, zijn zijn leerlingen. Daarom vertegenwoordigt de niet bij naam genoemde leerling alle christenen. Op het kruis sticht Jezus zo de Kerk. De soldaten 'erven' Jezus', of liever, ze eigenen ze zich toe. Ze grijpen en nemen. Maar de ware erfgenamen van Jezus zijn zijn moeder en al wie zijn wil doet. Zo brengt Hij mensen bijeen. Hij is op geen enkele manier op zichzelf gericht, ook al lijdt Hij enorme pijnen.

Het Woord in mijn leven

Blijf ik in mijn diepste lijden God en de andere mensen liefhebben? Hoe interpreteer ik dat Jezus lijdt en sterft voor de mensheid? Hoe sterk kan ik mezelf ontledigen? Behoor ik tot die mensen die doen wat Jezus vraagt?

---

² Naardense Bijbel (2014).

Bidden met het Woord

Heer Jezus,
U werd veroordeeld
omdat U koning bent.
U bent koning,
maar niet zoals men bedoelde.
Als koning aan het kruis
bleef U beminnen.
U stierf voor alle mensen.
En op het kruis
stichtte U de Kerk.
Dank dat U ons Uw moeder gaf
als eerste van alle gelovigen.
Geef dat we doen wat zij vraagt:
dat wat U ons opdraagt.
Zo wordt het een wereld
waarin iedereen vrijuit kan leven,
menswaardig, naar Gods wil. Amen.

© Eric Haelvoet 2017